

# ดีบี ทอม เมื่อทองเดิมเต็มหน้าหนัก

DB Tom เป็นฟอนต์ตัวพื้นไทย 4 น้ำหนัก  
ที่สร้างมาจากทอมไลท์  
ตัวพื้นรูปทรงเรขาคณิตชุดแรกของไทย

Tom Light can be regarded as an iconic Thai font of the phototypesetting era which began around 1976. A popular font by master designer, the late Tongterm Samerasut (1917-1991), Tom Light featured letterforms that were stretched-out glyphs of certain old metal fonts with their outlines reshaped for geometric consistency. The result was a stylishly crisp font with an air of modernism. Its legibility was as good as, if not better than, that of any of the previously available Thai body fonts.

The enormous success of Tom Light, in form as well as function, was perhaps attributable to Tongterm's extensive background in graphic design; his early training in commercial art and technical drafting, plus years of involvement in communication design and newspaper work, were elements that together defined his artistry in designing modern Thai typefaces during the golden years of his life.

Tom Light, however, was constrained by technology of the day to having only one weight. Variants did not arrive until the days of PostScript when Manop Srisomporn recast it as EAC Tom Light and added a bold weight. The face was subsequently emulated by a number of foundries and made into an array of PostScript and OpenType fonts. The names of these emulative faces, however, had all dispensed with the word Tom which is a contraction of Tongterm.

For DB's OpenType makeover of Tom Light, more weights are added to make up a total of four, each with its corresponding italic. Glyphs for regular, medium and bold have all been redrawn from the original Tom Light. Its complementary English characters are modified to give wider tracking and lighter packing. The face is named DB Tom in honour of Tongterm, the original designer.



อ.ทองเดิม เสมรสุต ถ่ายเมื่อ 20 เม.ย. 2528  
ระหว่างดูงานการพิมพ์ที่สหรัฐอเมริกา

เมื่อพูดถึง ทอมไลท์ หรือ EAC Tom Light นักออกแบบรุ่นใหม่คงนึกภาพไม่ออก แต่ถ้าบอกว่า UPC Cordia หลายคนจะร้องอ้อ ก็ตัวที่เคยใช้ทำรายงานส่งอาจารย์สมัยเรียนไง! ทำไมฟอนต์มีหัวตัวพื้นหน้าตาไทยแท้แบบนี้ถึงมีชื่อแต่ดั้งเดิมฟังดูเป็นฝรั่งว่า Tom? ทำไมถึงมีแค่ Tom Light ไม่มี Tom แบบ Regular มาตั้งแต่ต้น? แล้ว Tom Bold ละมีให้ใช้กันแต่เมื่อไหร่? อ่านต่อไปอีกหน่อยจะได้คำตอบ.

## ตัวพิมพ์แบบ ธรรมดาเดิม ขนาด 19.5 ปอยท์

คลังแห่งตัวพิมพ์อักษรไทย, จีน, อังกฤษและตัวลายดอกต่างๆ ตัวพิมพ์ทุกชนิดทุกขนาด ที่ผลิตออกจำหน่ายเป็นตัวพิมพ์มาตรฐาน ซึ่งใช้ระดับความสูงของดักกลโลก และหล่อด้วยเครื่องหล่อไอโตเมคที่นำสมัย การหล่อประณีต ตัวอักษรพิมพ์ชัดเจน เส้นตัวอักษรไม่ขาด ช่องไฟเสมอ

## ตัวพิมพ์แบบ ธรรมดาใหม่ ขนาด 19.5 ปอยท์

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล โรงหล่อตัวพิมพ์ ศรีอักษร เลขที่ 342-346 ถนนพลับพลาไชย กรุงเทพมหานคร โทร. 216808 คลังแห่งตัวพิมพ์อักษรไทย, จีน, อังกฤษและตัวลายดอกต่างๆ ตัวพิมพ์ทุกชนิดทุกขนาด ที่ผลิตออกจำหน่าย เป็นตัวพิมพ์ที่มาตรฐาน ซึ่งใช้ระดับความสูงของ

ภาพเปรียบเทียบแบบตัวเรียงตะกั่ว จากหนังสือแบบตัวพิมพ์ของศรีอักษร  
สังเกตตัวธรรมดาใหม่ มีรูปอักษร ย, ล, ส และ โ พัฒนาแตกต่างไปจากตัวธรรมดาเก่า

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล โรงหล่อตัวพิมพ์ ศรีอักษร เลขที่ 342-346 ถนนพลับพลาไชย กรุงเทพมหานคร โทร. 216808 คลังแห่งตัวพิมพ์อักษรไทย, จีน, อังกฤษและตัวลายดอกต่างๆ ตัวพิมพ์ทุกชนิดทุกขนาด ที่ผลิตออกจำหน่าย เป็นตัวพิมพ์ที่มาตรฐาน ซึ่งใช้ระดับความสูงของ

เมื่อนำ DB Tom มาบีบผอมเหลือ 83% พบว่าคล้ายคลึงต้นฉบับตัวธรรมดาใหม่มาก

วันที่ 6 ตุลาคม 2526  
พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี  
มอบใบประกาศเกียรติคุณให้

“ในฐานะที่ประกอบคุณความดี  
ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ  
ในด้านเทคโนโลยี เรื่อง  
การออกแบบตัวอักษรไทย  
เพื่อใช้กับเครื่องเรียงพิมพ์ด้วยแสง”

พิมพ์ด้วย DB EcoThai DemiBold  
ฟอนต์ที่นำทอมไลท์มาละหัว

เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของ ทอมไลท์ เราต้องย้อนกลับไปถึงวันที่ 25 มิถุนายน ในปี พ.ศ.2519 เป็นวันแรกในประวัติศาสตร์การพิมพ์ของไทยที่มีตัวอักษรเรียงพิมพ์ด้วยแสง (ที่คนไทยนิยมเรียกว่า ตัวคอมพิวเตอร์กราฟิก) ใช้เป็นครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. คนไทยที่มีส่วนสำคัญในการสร้างตัวพิมพ์ระบบใหม่ที่ไม่ต้องเรียงด้วยมือช่างที่ละตัว คือ อาจารย์ทองเดิม เสมรสุต (2460-2534). นอกจากจะมีตัวพิมพ์อนุรักษ์จากตัวตะกั่วเก่า เช่น ชุด ฝ.ศ. แล้ว อ.ทองเดิมยังได้พัฒนาตัวพิมพ์พื้นใหม่ขึ้นมาอีกแบบหนึ่ง คือ ทอมไลท์. ผมเองไม่ทราบที่มาของชื่อ 'ทอม' จนกระทั่งได้อ่านหนังสือ 'ที่ระลึกงานฌาปนกิจ นายทองเดิม เสมรสุต' ที่หน้า 102 มีการกล่าวถึงนามปากกาของท่านสมัยออกแบบเขียนภาพหน้าปกว่า 'ทอสส' ซึ่งดูคล้าย 'Toss'

กษขคคขงจจขชฅณญฎฐฏฒณดตถทธน  
DB Tom Light  
กษขคคขงจจขชฅณญฎฐฏฒณดตถทธน  
DB Tom  
กษขคคขงจจขชฅณญฎฐฏฒณดตถทธน  
DB Tom Medium  
กษขคคขงจจขชฅณญฎฐฏฒณดตถทธน  
DB Tom Bold

# ทอ(งเต็)ม

ชื่อฟอนท์ 'ทอม' ผู้ออกแบบตั้งขึ้น  
โดยนำชื่อของตนมาละอักษรกลาง

## ก่อนจะมาเป็นทอมไลท์

ก่อนจะมาทำงานพัฒนาตัวพิมพ์ไทย  
ให้ใช้ได้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไทยรัฐ  
อ.ทองเต็ม เสริมสุด เคยทำงาน  
ที่องค์การค้าของคุรุสภามาก่อน.  
ถ้าเราสังเกตตัวเรียงพิมพ์ด้วยแสง  
ขององค์การค้าของคุรุสภา  
(เทคโนโลยี บริษัท ไมริชวา ประเทศญี่ปุ่น)  
จะพบว่ารอย Geo DNA  
ที่เชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น  
ระหว่างตัวตะกั่วธรรมดาใหม่,  
ตัวคุรุสภา และทอมไลท์

## องค์การค้าของคุรุสภา

แบบอักษรตัวพิมพ์ด้วยแสง  
เข้าใจว่าเป็นผลงานของ อ.ทองเต็ม เสริมสุด  
ที่องค์การค้าของคุรุสภา  
ก่อนพัฒนามาเป็นทอมไลท์ ที่ไทยรัฐ

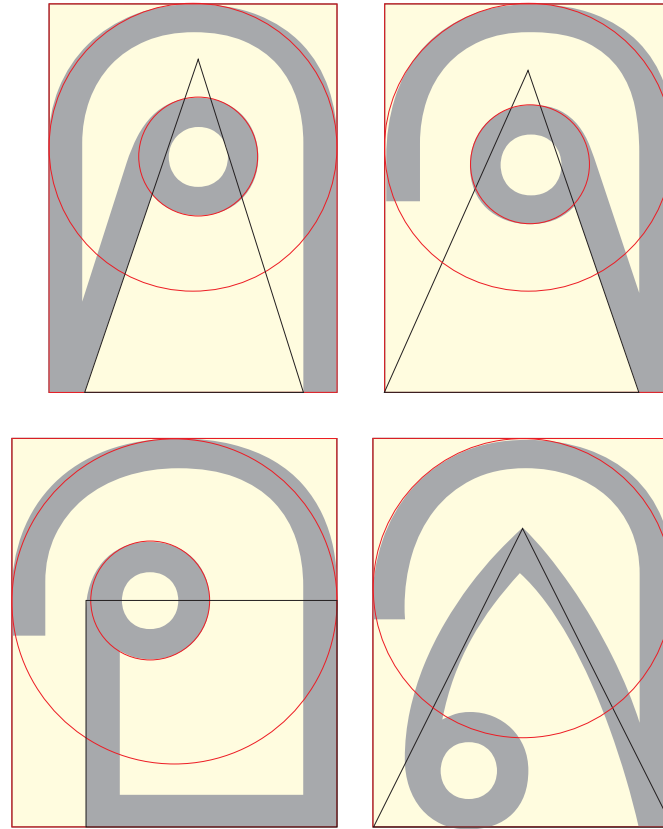
ฟังเป็นฝรั่งนั้น ความจริงนั้นท่านย่อมาจากชื่อและ  
นามสกุล คือ ทองเต็ม เสริมสุด นั่นเอง. ผมจึงมั่นใจว่า  
ชื่อ ทอม ต้องย่อมาจาก ทองเต็ม ด้วยความคิด  
สร้างสรรค์ทำนองเดียวกัน.

เนื่องจากแบบตัวพิมพ์ทอม ถูกจัดทำขึ้นมาแต่แรก  
เพียงน้ำหนักเดียว คือตัวโปร่งบางให้ต่างจากพวก  
ผ.ศ. จึงมีชื่อทอมไลท์ เขียนเป็นฝรั่ง Tom Light  
ก็ดูทันสมัยน่าสนใจ สมเป็นฟอนท์สุดฮิปในยุคหนึ่งจริงๆ!  
ที่ว่าทอมไลท์เป็นฟอนท์ที่ดูล้ำหน้ากว่าใครเพื่อน  
ในยุคนั้น ก็เพราะรูปแบบที่แปลกตาไปจากตัวพื้นเดิม ๆ  
มาก น่าจะเป็นด้วย อ.ทองเต็ม ตระหนักถึงภารกิจ  
ที่สำคัญของตนในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของเทคโนโลยี  
จึงเกิดแรงบันดาลใจมหาศาลที่จะสร้างสรรค์ผลงาน  
ตัวพิมพ์ใหม่ที่เป็นตัวแทนของยุคสมัย. อันที่จริงท่านก็  
อาศัยโครงร่างของตัวเรียงตะกั่วเดิมที่มีชื่อเรียกในวงการ  
ว่า 'ตัวพิมพ์แบบธรรมดาใหม่' (ไม่ปรากฏชื่อผู้ออกแบบ)  
มาปรับสัดส่วนให้กว้างขึ้นเพื่อจัดระเบียบเส้นให้เข้า  
รูปทรงเรขาคณิตได้เด่นชัดมากขึ้น. อย่างไรก็ตาม ยังคง  
เส้นเขียนมือแบบเดิมๆ ไว้ เช่น รอยหยักที่ปากตัว ก  
หรือขมวดม้วนของตัว ม ฯลฯ การรักษาความคุ้นเคย  
เล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ไว้โดยไม่พยายามไปเปลี่ยนแปลง  
เสียทั้งหมด มีส่วนช่วยให้ทอมไลท์กลายเป็นฟอนท์  
อ่านง่ายไม่แพ้บรรดาตัวพื้นตะกั่วเท่าที่เมืองไทยเคยมีมา  
ก่อนหน้า รวมทั้งตัวธรรมดาใหม่ที่เป็นต้นแบบซึ่งค่อนข้าง  
ผอมเกินไปสำหรับเป็นตัวพื้นด้วยซ้ำ!

ในเมื่อทอมไลท์ดีขึ้นเท่าขนาดนี้แล้วทำไม อ.ทองเต็ม  
ไม่ทำทอมน้ำหนักอื่น ๆ ออกมาในคราวเดียวกัน?  
คำตอบคือ การสร้างต้นแบบตัวพิมพ์ไทยยุคหนึ่งต้องเขียน  
เส้นกรอบด้วยเครื่องมือเครื่องเขียนโบราณ คือ ดินสอ  
ปากกา ไม้ฉาก วงเวียน แล้วถมหมึกด้วยฟู่กัน หรือ  
Marker ก่อนส่งไปถ่ายแบบ (ไม่มีสารพัด Tools  
เหมือนโปรแกรม FontLab ในยุคปัจจุบัน!) จึงไม่ใช่เรื่อง  
ง่ายที่จะทำ. ใครต้องการตัวคอมพิวเตอร์ให้ใช้ตัว ผ.ศ.  
หนาไปพลาง ๆ ก่อนก็แล้วกัน! กว่าคนไทยจะมีตัว  
ทอมหนาให้อ่านต่อจอจนเข้ายุคฟอนท์ PostScript  
ไทย (เริ่มราวปี พ.ศ.2530) เป็นผลงานสร้างของ  
อ.มานพ ศรีสมพร.

บปผลฟฟภมยรฤลภวศษสหฬอฮ  
บปผลฟฟภมยรฤลภวศษสหฬอฮ  
บปผลฟฟภมยรฤลภวศษสหฬอฮ  
บปผลฟฟภมยรฤลภวศษสหฬอฮ

๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙  
๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙  
๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙  
๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙



## ไม่มีทอม ก็ไม่มีฟอง

DB FongNam (ล่าง) เป็นงานออกแบบ  
ที่ต่อยอดมาจากทอมไลท์ (บน)

ในยุคเดียวกันนี้เอง ฟอนท์ที่ อ.มานพทำไว้ 2  
น้ำหนักนี้ ได้ถูกเปลี่ยนชื่อไปเป็นชื่ออื่น ๆ มากมาย เช่น  
JS Mookravee, UPC Cordia ฯลฯ พอเข้าสู่ยุคฟอนท์  
OpenType นอกจาก UPC Cordia แล้วยังมีฟอนท์ชื่อ  
TF Srivichai (TF ย่อจาก ThaiFont เป็นตระกูลฟอนท์  
แจกฟรี) ซึ่งยังคงมีใช้กันอยู่เพียง 2 น้ำหนักเช่นเดิม  
แต่ชื่อฟอนท์กลับไม่ได้รับการดันฉบับไว้.

ผมเห็นว่าทอมไลท์ ดีเกินกว่าที่จะมีให้ใช้กันเพียง 2  
น้ำหนัก. เมื่อ DB จะนำมาทำเป็น OpenType ทั้งที่  
จึงได้เพิ่มตัว Regular และ Medium เข้าไป รวมทั้งตัว  
Bold เดิมที่มีอยู่ก็ได้ถูกปรับปรุงรูปทรงเข้าหาตัว Light  
ต้นฉบับของ อ.ทองเต็มมากขึ้น รวมเป็น 4 น้ำหนัก.  
เมื่อทำเสร็จในขั้นแรกได้ให้ชื่อไว้ว่า DB ThongTerm  
ตามชื่อผู้ออกแบบ (ปรากฏครั้งแรกในบทความ DB  
EcoThai) แต่เมื่อทราบที่มาของชื่อทอมที่ท่านได้ตั้ง  
ไว้เองแล้วจึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องกลับมาใช้ชื่อ  
เดิมเป็น DB Tom. การรักษาชื่อเดิมไว้ถือเป็นการให้  
เกียรติผู้ออกแบบต้นตำรับ เป็นประเพณีที่ฝรั่งเขาทำกัน  
มาก่อน) และยังเป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังจะได้สืบค้น  
ประวัติย้อนกลับไปได้อย่างเป็นระบบ.

สำหรับตัวอักษรโรมันที่ผูกฟงมากับ EAC Tom  
เดิมนั้นยังคงเป็นตัว serif เส้นหนักเบาแน่น ซุดที่เกิดขึ้น  
ภายหลัง เช่น UPC Cordia ได้พัฒนาเปลี่ยนเป็นตัว  
Sans Serif แบบเส้นสม่ำเสมอแล้ว อย่างไรก็ตามกลับมี  
ช่องโหว่เกิดขึ้นไป จึงถือโอกาสขยายออกเล็กน้อย  
ในชุด DB Tom เพื่อให้อ่านง่ายขึ้น แม้ถูกใช้เล็กจิ๋วบน  
Smart Phone.

โดยสรุปแล้ว อ.ทองเต็มถือเป็นผู้เสก (ตัวพิมพ์) ตะกั่ว  
ให้เป็น (ตัวพิมพ์) ทองได้! ผมและคณะทำงานเพียงแค่  
ทำหน้าที่เพิ่มน้ำหนักเข้าไปจาก 1 เป็น 4. เมื่อทอมไลท์  
ทองเนื้อเดิมเต็มน้ำหนัก มิตรรักแฟนฟอนท์ก็ควร  
เต็มทอมให้ครบทั้ง 4 ห้องหัวใจ!

หนึ่งในสี่ของรายได้จากการจำหน่ายจะกลับไปสู่  
ทายาทของ อ.ทองเต็ม เสริมสุด.

id